

Avdelning
Analysavdelningen

Handläggare
Carin Callerholm
08-563 085 13

carin.callerholm@uka.se

Datum 2016-05-17
Reg.nr 131-129-16

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Universitetskanslersämbetets yttrande över delbetänkandet Digitaliseringens transformerande kraft – vägval för framtiden (SOU 2015:91)

Näringsdepartementet har remitterat ovan rubricerade betänkande till Universitetskanslersämbetet (UKÄ). UKÄ har följande synpunkter på betänkandet.

UKÄ delar utredningens uppfattning att digitalisering är en viktig framtidsfråga. UKÄ har tidigare drivit olika arbeten och projekt kring digital utveckling, men inleder nu ett mer sammanhållet arbete för att digitalisera myndighetens verksamhet. Arbetet syftar till att leva upp till de krav på bland annat tillgänglighet och effektivitet som såväl uppdragsgivare som våra främsta målgrupper och användare ställer.

I detta yttrande väljer UKÄ att fokusera på de förslag som myndigheten har invändningar emot samt kompetens att bedöma.

Incitamentsprogram för att öka könsbalansen på högre it-utbildningar

Utredningen föreslår att ett incitamentsprogram bör genomföras där underrepresenterat kön som påbörjar och fullföljer vissa högre it-utbildningar får sina studielån avskrivna efter erhållen examen. Studielån för maximalt sex terminer, motsvarande kandidatexamen, skulle kunna skrivas av. Incitamentsprogrammet bör införas för de högre it-utbildningar som har en könsbalans där det underrepresenterade könet utgör under 15 procent av studenterna.

Utredningen framhåller att konstruktionen inte innebär kvotering eftersom antagning sker enligt rådande praxis utifrån studiemeriter. UKÄ anser trots denna konstruktion att frågan kan uppkomma om förslaget är förenligt med diskrimineringslagstiftningen. UKÄ konstaterar också att det saknas en grundläggande rättslig analys av dessa frågor.

Utredningen har själv påtalat att det kan finnas andra utbildningar med ojämn könsfördelning där konstruktionen med avskrivning av studielån kan tillämpas. UKÄ vill understryka att det finns fler för samhället viktiga områden som har stora obalanser mellan könen när det gäller nybörjare i högskoleutbildning. Inom följande utbildningar finns en särskilt stor övervikt av kvinnor (andel av nybörjare läsåret 2014/15): förskollärare (92 %), grundlärare inriktning förskoleklass och årskurs 1-3 (91 %), speciallärare (94 %), specialpedagoger (91 %), arbetsterapeuter (84 %), sjuksköterskor (84 %) och specialistsjuksköterskor (87 %). Om en insats motsvarande den som utredningen föreslår införas bör den inte begränsas till utbildningar med it-inriktning.

Samverkan kring utbildningsprogram för digitala jobb

Utredningen föreslår vidare att regeringen bör inrätta ett samverkansråd för digitala jobb med uppdrag att utveckla och främja tillhandahållandet av skräddarsydda it-utbildningar på högskolenivå. Samverkansrådet bör innehålla representanter från näringsliv och lärosäten. Utbildningarna ska utformas utifrån näringslivets behov för verksamheter med högt it-innehåll.

Liknade diskussioner kring behovet av samverkan om utformningen av utbildningar har uppkommit på andra yrkesområden t.ex. vad gäller vårdens behov av specialistutbildade sjuksköterskor. UKÄ har i en intervjustudie (Specialistsjuksköterskor och vårdens behov, rapport 2014:8) funnit att samverkan fungerar väl så länge den begränsas till en principiell nivå, eller till frågor där det finns en samsyn. UKÄ anser det därför viktigt att poängtera att samverkan kring utbildningar inte ändrar förhållandet att lärosätena har det yttersta ansvaret för utformningen av utbildningens innehåll och examination samt fördelningen av tillgängliga resurser. Skräddarsydda utbildningar för att tillgodose särskilda utbildningsbehov utför lärosätena som uppdragsutbildning mot en avgift som ska ge full kostnadstäckning. UKÄ avstyrker därmed förslaget om ett samverkansråd med det uppdrag som utredningen föreslår och förordar istället samråd och kontakter på regional och lokal nivå mellan lärosäten och arbetsliv för en diskussion om samverkan och arbetsmarknadens behov.

Beslut om yttrandet har tagits av universitetskanslern Harriet Wallberg efter föredragning av biträdande avdelningschef Carin Callerholm i närvaro av avdelningschef Annika Pontén och chefsassistent Agnes Ers.

Harriet Wallberg

Carin Callerholm

Kopia: Utbildningsdepartementet/UH